

29. symposium o etice – Etika sexuality a genderu

Centrum pro bioetiku Ústavu humanitních studií v lékařství 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy uspořádalo 10. září 2024 již 29. symposium věnované etické problematice. Symposia, která slouží jako přátelská platforma pro výměnu filosofických názorů, tradičně organizuje vedoucí centra pro bioetiku Jan Payne. Tato, pro Ústav humanitních studií v lékařství tradiční forma, navazuje na symposia, která v minulosti pořádal filosof Karel Floss.

Je již tradicí, že se ústavní symposia pořádají v Sázavě, v kulturní síni U Mar-

tina, v budově bývalého barokně zrestaurovaného kostela. Toto místo, obklopené pietou a zelení, silně oplývá geniem loci a majestátní zahrada se staletými stromy doslova vybízí k filosofickým debatám na lavicích pod jejich korunami.

Řecké slovo *symposion*, které patrně vzniklo ze slovesného tvaru *sympinein* (pít spolu), definovalo původně hostinu. Od Platóna až do císařské doby pak v řecké i latinské literatuře označovalo velmi oblíbený a rozšířený typ fiktivních rozhovorů, které byly vedeny právě při

hostinách.¹ Oddělení řeckého a římského umění, Metropolitaného muzea umění v New Yorku popisuje pak symposium relativně barvitě: „Řecké symposium bylo mužskou aristokratickou aktivitou, pečlivě sestaveným společenským setkáním, kde muži společně popíjeli, konverzovali a užívali si v přátelské atmosféře. Účastníci, ozdobení girlandami, leželi – jeden nebo dva na pohovce – v místnosti navržené tak, aby pojala sedm až patnáct pohovek s polštáři a nízkými stolky...“²

Hlavní sál kulturní síně U Martina pohodlné pohovky nenabízí a současné obsahové i formální pojetí symposia se po více jak tisíci letech již také poněkud proměnilo, i když jeho náplň může být poměrně mnohoznačná: od odborné porady přes vědecké zasedání až po duchaplný a vtipný veřejně vedený rozhovor. Podstatný významový rys však zůstal zachován po celou dobu užívání tohoto slova, je jím: debata. V současném pojetí symposia jsou navíc samozřejmě již vítány i ženy – a právě ty tvořily důležitou součást pořádané filosofické události.

Jan Payne již na pozvánce, jíž účastníky na symposium zval, uvedl tuto doušku, která byla i hlavním tématem letošního filosoficko-etického sázav-

ského setkání: „Moderní svět prochází hlubokými změnami, a jednou z nich je i [Zpochybnění toho], co se zdálo být odedávna jisté: že člověk se vyskytuje pouze ve dvou variantách, a že když někdo není s to se do některé z nich zařadit, vyřadí se z lidské společnosti. Avšak ukazuje se, že za tím byl zejména děs ze ztráty jistot, jenž byl následován pokrytectvím odmítajícím připustit jedinečnost každého z nás. Je přece nutné přidružit či přimknout se k někomu a stát se členem určitého „MY“ kterékoliv povahy: národa, náboženské skupiny či, a to bude naším námětem: pohlavního dělení na muže a ženy. Každé vymykání se trestá.“

Česká společnost je poměrně zpátečnická v mnoha směrech. Vyhrčeným příkladem je současná debata o sexualitě, počínaje sňatky gayů a náhradním mateřstvím konče. V poměru k vyspělým zemím je nasnadě naše zaostalost či zaostalost našich politiků a jen těžko se propaguje příklon k individualismu každého; každý si přece sám může rozhodovat o tom, co je pro něj dobré. Kde se bere to puzení vnucovat někomu něco i proti jeho vůli? Je to snad residuum komunismu, či dokonce ještě církevní věrouky? Proč stále nejsme s to tolerovat jinakost?“

Právě tato myšlenka (byť si jí mnoho našich spoluobčanů nepřipouští a označuje se za spíše svobodomyšlné) byla také nosným motivem prvního příspěvku, o který se postaral filosof Jan Payne. Ten také, jako moderátor celé akce, symposium oficiálně zahájil a po příspěvku s názvem *Eros a erotické vztahy* přivítal jediného přednášejícího, který

1 Srov. *Slovník antické kultury*. Sestavili spolupracovníci Antické knihovny. Praha, Svoboda 1974, s. 590.

2 Department of Greek and Roman Art, The Symposium in Ancient Greece. In: *Heilbrunn Timeline of Art History*. New York, The Metropolitan Museum of Art, 2000–. Dostupné na: http://www.metmuseum.org/toah/hd/symp/hd_symp.htm; [cit. 18. 11. 2024].

není členem Ústavu humanitních studií v lékařství, sexuologa Petra Weisse.

Ten ve velmi zpracovaném příspěvku s názvem *Gender a osobní identita* rozebral všechny podstatné aspekty problému. Příspěvek, doplněný velmi kvalitní power-pointovou prezentací, přesvědčivě demonstroval složitost a komplexnost tématu a navíc bezesporu přispěl k multidisciplinárnímu charakteru celého symposia.

Po příspěvku profesora Weisse se již o další příspěvky postaraly doktorandky Ústavu humanitních studií. V neformální diskusi následující po oficiální části symposia všechny ocenily, že si mohly vyzkoušet veřejnou prezentaci svých myšlenek na fóru tohoto formátu. A je nutno konstatovat, že se svých vystoupení zhostily výtečně, a postaraly se tak o kvalitní prezentaci svého ústavu.

Jako první z nich vystoupila Martina Máchová. Téma jejího zajímavého příspěvku s názvem *Etická reflexe transgender identity* velmi vhodně navázalo na předcházející přednášku profesora Weisse.

O následující příspěvek se také postarala doktorandka Ústavu humanitních studií v lékařství, Kateřina Stano Kozubíková. Její příspěvek nesl název *Genetika pohlaví u člověka* a pojednával nejen o genetických predispozicích.

Celou vydařenou akci, kterou zdobila bohatá a podnětná diskuze a polemika, pak uzavřelo vystoupení doktorandky Barbory Steinlaufové s příspěvkem *Změna pohlaví v recentní judikatuře Ústavního soudu*, které objasnilo část legislativního rámce probíraného tématu.

Nezbývá než poděkovat za tuto inspirativní filosofickou událost jejímu organizátorovi Janu Paynemu a také všem přednášejícím a diskutujícím a doufat v další úspěšné pokračování tradice sázavských symposií.

Ladislav Rozenský

Ústav humanitních studií v lékařství
1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
Rladislav@seznam.cz
<https://orcid.org/0000-0003-0439-8776>

Zdeněk Vrba

Ústav humanitních studií v lékařství
1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
zdenek@vrbovi.eu
<https://orcid.org/0000-0001-9023-6073>

Jan Lípa

Ústav humanitních studií v lékařství
1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy
jan.lipa@centrum.cz
<https://orcid.org/0000-0002-5791-9574>